

Redactiunea

se affia in

Strat'a lui Leopoldu Nr. 44.

Scrisorile nefrancate nu se primeacu decatu numai de la correspondentii regulari ai „Federatiunii.“ Scrisori anonime nu se publica. Articlii transmisii si nepublicati se voru arde si numai la cerere espre sa se returna.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Appare Joi-a si Dominec'a.

Pretiala de Prenumeratiune :
 Pre trei lune 3 fl. v. a.
 Pre siesso lune 5 „ „
 Pre annulu intregu 10 „ „
Pentru Romanii'a :
 Pre an. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
 Pre 6 lune 16 „ = 16 „ „
 Pre 3 — 8 „ = 8 „ „
Pentru insertiuni :
 10 cr. de linia, si 30 cr. taes'a timbrale pentru fiesce-care publicatiune separatu. In locul deschisu 20 cr. de linia.
 Unu esemplariu costa 10 cr.

Invitam la renoirea prenumeratiunei si rogam totodata pre o. d. restantiari, se aiba bunetate a-si rafui socotelele, pentru a poté si noi impleni mai cu inlesnire detorintele nostre.

R e d.

B.-Pest'a, 19/31. Oct., 1874.

Camer'a deputatiloru Ungariei, dusiedintiele de constituiure, primi in d. a trei-a, comunicarea ministrului esied. Bittó, a supr'a ordinei lucrariu, insfrandu acelle proiecte de legi, caroru votare se considera ca intetfia, intre cari fiesce, in prim'a linia int: proiectele de legi fin. pentru urrea dârilor. Dupa d'insulu ministr. fin. Col. Ghyczy face espunerea sitiatiunei financiari, motivandu urcarea riloru prin necesitatea imperativa a bilibrarei bugetului. Fu ascultatu cu are attentiuone, dar cu pucine semne approbatiune, ba la multe passuri de discursulu se manifestara semne de placere d'in partea oppositiunei, prem si evidente semne de indoiela. D'ndu Ghyczy affirmá, cá nu erá altu edilocu d'a poté restabil ecuilibrulu, cátu numai prin urcarea dârilor si d'ndu assecurá: cá deficitulu annulu 1875 nu va trece preste 15 millione, a speranti'a ce o espresse: cá deficitu are sè incete preste doi anni, desptá surridere de perfecta incredulitate. D'ndu Ghyczy, intr'altele disse „nu tu eruditè dissertatiuni financiari, ci si gata vi ceru“ desceptá ilaritete generale, surridiendu insu-si. Nu este in sero de risu, ci preaseriosu ceea ce se ministrulu de finantie, cá-ci cu se staruintiele salle de a reduce erogamile n'a potutu sè reessa, decatu intr' a mesura forte neinsemnata, facia cu mens'a lipsa, care pretindeá infrenare abnegatiune d'in partea guvernulu, a nu apellu numai la abnegatiunea si triotismulu tierrei. A urcá darile este odulu cellu mai simplu si cellu mai roru, care nu cere multa bateru de capu, ara ceea ce este greu si va causá mai rdu multa bateru de capu este mest'a urmare a urcarii dârilor sub a roru sarcina voru succumbe locuitorii rrei, cari neci pana acum n'au potutu punde la timpu darile si restantiele u agramaditu intr'o mesura infioris. D. Ghyczy, in proiectele salle, vede si modalitatea essecutarii dariu si intru acest'a dsa vre a se purcede tota rigorea, ca omenii sè invetie patismu spre a-si refui essactu darile, fiu cá nu atátu neaverea ci lips'a de patismu este caus'a restantiiloru. Pote d. Ghyczy are dreptate incátu va si si alessu cu privire la boieri, cari desescu summe fabulose si sunt cei mai rei plata, inse despre bietii tierrani, pre anni cei improductivi si lips'a calului i-au addussu la sapa de lemnu, se pote affirmá, cá ar' avé de unde platesca, deca nu li-ar lipsi bunantia'seu patriotismulu, cá-ci de ar' de unde bietii omeni, ar' platí ei scurosos si n'ar lassá ca sè li-se prece starioic'a, vendiendu-li-se cu licitune vacco'a cu lapte si celle mai nevarie d'in casa spre sustienerea famii. — Vom vedé ce va face majoritaca camerai candu legile aceste se voru mente un'a câte un'a; cea mai mare parte, seau pote chiaru tote, se voru

votá, aseptamu inse cu totu dreptulu ca aceea-si majoritate sè aiba bunulu sentiu d'a silí pre ddi ministri, fia care in resortulu seu la tote economiele posiblesi ca sè nu fia scumpi la territiele guvernulu si atátu de eftini la farin'a tierranulu, cá-ci cu rigorea in essecutarea dâriloru tierr'a tota are sè ajunga proprietate a Judaniloru.

Osebitele comissiuni si sectiunile camerai se constituiura eri si alalta eri, alegandu-si presiedintii si notarii. Sectiunile si comissiunea financiara s'au si appucatu de lucru. Trei legi votate de camer'a deputatiloru si reimpoiate de la camer'a boieriloru, cu modificatiunile acestei-a, a nime: legea electorala, cea notariu si cea de incompatibilitate au fostu desbatute de nou si cu acesta occasiune majoritatea sectiuniloru (6. d'in 9.) au respinsu tote acelle modificatiuni, cari tindeau a scurtá dreptulu elect. si dreptulu de limba, chiaru si in acea mica mesura, in care se votasse de camer'a deputatiloru. Mai multe modificatiuni stilari si pucinu essentialè au fostu inse primite spre a se arretá cellu pucinu ore-care deferintia si cátra acestu factoru ruginitu allu legislatiunei.

— In sect. II. uniculu deputatu rom. d'in acest'a, combatendu pre dep. Cseh (fratele lui Cernatoni) si Remete Géza, amendoi d'in oppositiune, cari sustieneau cu mai multa ardore decatu capacitate, modificatiunile restrictive alle camerai boierescei, au fostu secundatu cu zelu si cu tari'a argumintelu de dep. Csemeghi si Schmausz, a caroru concursu contribui multa la respingerea modificatiuniloru boerescei relativu la censulu elect. d'in Ardealu si la dreptulu de limba in leg. notar. — Intorcerea lui Saulu-Schmausz merita attentiuone, cu atátu mai vertosu, cá-ci d'insulu fusesse unulu d'intre cei mai aprigi adversari ai nationalitatiloru, precandu se desbatusse in camera acelle legi. — Lui si celloru de una panura cu d'insulu, dep. Aless. Romanu li imputasse chauvinismulu, si lectiunea addusse fructele salle.

Dtuariulu „Pesther Lloyd“ combatè assertiuone d'uaruulu „Noua Pressa lib.“ cá Francia inca s'ar fi allaturatu celloru trei poteri: Austro-Ungari'a, Germani'a si Russi'a, cari sustienu facia cu pretensiunile Turciei, dreptulu Romaniei d'a inchiaia tractate comerciali. Pana acum dtuariulu „de Nord“ si insa-si „Aginti'a „Havas-Reuter“ cari ambele amintisse despre negociatiunile cu Port'a a susumiteloru poteri, nu graiescu nemica de Francia, prin urmare acesta potere, alta data amica Romaniei, nu s'au allaturatu la nota identica ce in 22. I. c. celle trei poteri adersara Portei, formulandu de nou pretensiunea loru d'a poté inchiaia conventiuni comerciale de a dreptulu cu Romanii'a. Speramu cá Francia nu va persiste in negatiunea acestui dreptu Romaniei si nu va luá rolulu Angliei, totu deaun'a si in tote infensa Romaniei, ci va intrá in callea politicee salle tradicionale.

Vienn'a 29/10 1874.

Poporulu romanu dice forte bine „totu suisiulu are coborisu.“ Tota lumea scié, la ce naltíme olimpica se sul contele acum principe, de Bismark. Fatalulu bellu de la an. 1866. deca si-in-

cliná flamur'a triumfatoria spre Austria, lumea nu aveá se porte atáte grigi; ecuilibrulu Europeanu nu s'ar fi turburatu de locu si poporele ar' passi asta-di mai secure spre tient'a prefipta genulu umanu. Dar' ni-adducemu aminte, cá e lege a naturei cá ceea ce odota s'a turburatu, trebuie éra-si restauratu; Europ'a nu pote suferi una atare anomalie; si cumu-ca or'a unei astu-felu de restaurári se apropia, ni-arretá presemnele. Bismark cellu neinvinu si dedatu a se totu inaltia, a patitu-o in annulu acestu-a. Abi se restaurasse ce-va in sanetatea-i atacata prin parlamentulu din Berlinu si eccal unu strengariu indreptá asupra-i pistolulu. Prin casulu acestu-a fatalu i-se deschidu ochii principelui, vede dusimani cei fora numeru si una crucisare a planuriloru salle. Dar Joe prussaculu nu despereza, prepara fulgere terribile si cellu maicumplitu lu-indrepta asup'a contelui Garry Arnim — dupa cumu si-aducu aminte on. lectori. Ce s'a alessu inse din acest'a? La celle comunicate in nrii trecutú amintimu aici cá incusitiunea s'a continuatu si prin ambassat'a de la Paris, dar fora ver unu resultatú favoritoriu pentru Bismark. Dupa tote acestea, si numai dupa ce contele Arnim deveni greu morbosu, numai in casulu acestu a se decisera poternicia a dá libertate acellui-a carele iubesc Germania si interessele ei mai multu decatu Bismark, dar' si acum libertatea i se vendú scumpu leu cautiuone de 100 mfi de taleri. In 28 Oct. dupa 12 óre fu dimisseru d'in prinsore contele Arnim. Femea si cumnatu-seu de Prillwitz lu-insocira de la prinsore pana la hotelulu Arnim, unde lu-acceptáu cei alalti membri ai familiei. Contele salutá cu capulu superbu pre rude si pre amici, dupa cumu saluta unu barbatu, carele nu se suppune irritatiuniloru. Tractarea cea ticalosa si atacurile celle nederepte i-au albitu de totu barb'a, dar' e sperantia cá sanetatea-i atacata in curendu se vá restaurá. Cine va castigá processulu? se pote prevedé; atát'a inse se pote totu-si templá cá justitia Bismarkiana se condamne pre Arnimu, dar' opiniunet publica va fi totu pentru densulu si cellu atotu-potente va trebui pre incetulu sè se dée diosu de pre culmea, carea o occupa asta-di.

Independinti'a Romaniei.

De candu se affia in capulu affaceriloru esterne alle Romaniei intelligentele ministru D. Vasiliu Boerescu, — a carui rara abilitate si finu tactu in gestiunea agendeluor salle, neci adversarii sei personali nu i-o potú contestá, — tota dñaristic'a Europeana si principalele dtuarie Americane se occupa me-reu si seriusu despre independintia Romaniei, recunoscandu-i-se dreptulu de a-si regulá ea liberu si fára ingerintia Turcei tote affacerile salle interne si esterne. Mai de curendu dtuariulu francesu „Le Constitutionel“ intr'unu articlu memorabile prin arguminte de celle mai valide arreta pana la evidentia dreptulu Romaniei d'a inchiaia tractate comerciale respingandu tote pretensiunile de ingerintia alle Turcei. Reproducemu acestu art. dupa dtuariulu rom. „Press'a“ d'in Buccur.
 „Se spune, de cátu-va timpu, cá Romanii'a voiesce a se declará tierra in-

dependentu, sfaremandu legaturele cari o unescu cu Turci'a. Ce-va mai multu, din reporturile de cordialitate ce essistu intre poporulu romanu si cellu serbu, din relatiunile de buna vecinetate pre cari principii celloru doue tierre le-au stabilitu intre ei, s'a voitú a se conchide cá Romanii'a si Serbi'a a inchiaiatu aliantia offensiva, cu intentiuone de a pune focu Orientului si a moscení elle pre „omulu bolnavu.“

„Am espusu in mai multe ronduri, in acestu dñuaru, evenimentele si situatiunea tierreloru dñnarene, si daca lectorulu voiesce a-si adduce aminte de ceea ce am dñssu in asta privintia, ni va fi lesne a demonstrá cá sgomotele mentionate mai susu sunt cu totulu neintemeiate. Si mai antái cu interessu practic ar avé Romanii'a ca sè turbure pacea lumei si sè se separe cu violentia de Turci'a. In momentulu de facia ea este o tierra independenta, cu cea mai mare parte din atributele suveranitatii. Nu prea vedemu ce ar avé de castigatu dintr'o ruptura cu Turci'a. Fára iudoiela in mai multe rouduri Turci'a réu consiliata, in locu de a recautu amiciti'a poporului romanu, a creditu de datorria sè se oppuna desvoltării si reformeloru salle. Déra Romanii totu deaun'a au avutu speranti'a de a asteptá si de asperá; in celle mai relle díle din istoria lor, si n'au perditu confidentia in ei insi-si si in justitia lumei civilisate. Gratia acestei bune atitudini, neintielegerile cu Port'a au fostu aplanate fára a se attinge pacea lumei si totu deaun'a in favorea drepturiloru lor legitime.

Ecca asta-di unu nou punctu negru, cum se dice, par' cá appare la orizontulu politicu allu celloru doue State. Toti cei cari au urmatu cestiuone de política generala cunoscú celle patru capitulatiuni inchiaiate odinora intre suveranii moldo-valachi si sultani. Aceste capitulatiuni proclama pre Romanii'a si Moldov'a ca State independente, elle li recunoscú unu territoriu cu totulu deosebitu de imperiulu otomanu, li garantéza autonomia absoluta, adeca dreptulu de a-si da tote legile de dreptu privatu si publicu; elle li assigura dreptulu de a alege, dupe cum intiellegu ei, pre principii lorú domnitori, pre cari sultanii sunt tñuti a-i recunoscé fára oppositiune; elle li mai assigura inca dreptulu de a inchiaia tractate, precum si dreptulu de pace si de resbelu si fára sè aiba a dá séma Sublimei-Porti de aceteloru, elle li garanteza, intr'unu cu-ventu, tote drepturile de suveranitate interiora si exteriora.

„Aceste conventiuni sinallagmatice demonstra pana la evidentia complet'a suveranitate a principateluor, probandu totu-d'odata — cum forte bine dice memoriulu Adunarii Romaniei d'in 1857 — cá principatele n'au tractatu cu Port'a si n'au cerutu protectiunea ei de cátu pentru a garantá mai bine suveranitatea lorú. Resulta forte naturalu din acest'a, cá relatiunile Romaniei nu potú fi regulate de cátu prin conventiuni directe cu cellelalte State. Ne potemu déra intrebá asta-di, pentru ce Turci'a s'ar formalisá candu Romanii reivindica dreptulu d'a regulá in libertate reporturile lorú comerciali prin conventiuni cu Statele vecine. „Cine useza de dreptulu seu, nu vétéma pre nimeni“ este unu principiu de dreptu internationalu ca si de dreptu privatu.

Port'a, e adeveratu, oppune guver-

nului d'in Bucuresci propriile salle tractate de commerciu in cari se affia claus'a ca aceste tractate voru fi aplicabile si Principatelor. Dera acesta trassatura de condeiu a cancellariei otomane e de ajunsu ore ca se annuleze unu dreptu vechiu si formalu, inscrissu in tote capitulatiunile turco-romane, recunoscutu si proclamatu in mai multe ronduri de sultani, totu dea-un'a respectatu de Europa, cu care Romanii au inchiaiatu numerose tractate si conventiuni? Assemene doctrina ar fi contraria credintiei ingagiam nteloru internatiionali. Vediendu inse ca argumentu nu este catu-si de pucinu favorabilu pretentiuniloru salle, Port'a a cercatu se puna in indoela chiaru autenticitatea capitulatiuniloru romane; sistemu speciosu, daca ar fi astu-felu. Validitatea capitulatiuniloru interessa pre sublim'a Porta nu mai pucinu catu si pre Romani, *ca-ci elle constitue singurulu titlu allu Turciei* in ceea ce privesce plat'a tributului, pre catu timpu pentru Romani elle nu sunt singurulu titlu ce potu invoca in spriginulu drepturiloru loru de suveranitate. E de ajunsu a studi'a istoria secleloru trecute spre a demonstra ca nici odata Turcii n'au cuceritu cu armele Principatele dunarene.

Pre langa acestea, nici nu e de trebuintia a ne urca asiá susu in istoria spre a proba validitatea capitulatiuniloru. Elle au fostu citate de insa-si Port'a in tractatutu de la Adrianopole. Testulu loru e inscrissu si in mai multe hati-sierifuri. Mai multu inca, in tractatele salle cu Russi'a, *Turcii recunosc independentia territorului romanu, declarat cu totulu deosebitu de territorulu turcu.* Acellua-si faptu e recunoscutu de Port'a la conferintiele din Paris, candu cere: *ca dell'a Dunarii se anesese la territorulu imperiului, era nu la allu Moldovei*; in fine, in circularea sa din Juliu an. 1856, Port'a dice ca *Europ'a n'a recunoscutu pan'atunci Principatele ca parte integranta din imperulu otomanu.*

Catu despre dreptulu specialu allu Romaniei de a regula in libertate relatitiunile salle comerciale cu ceilalte State, ea l'a essercitatu totu dea-un'a. Ea a inchiaiatu mai multe tractate politice si de commerciu cu Chanii Tatauriloru, cu principii Ardealului, cu regii Ungariei, cu regii Poloniei si imperatii Germaniei, si, in timpii moderni, cu mai multe diu poterile garante. Ea a inchiaiatu cu Engliter'a, in 1588, unu tractatu de commerciu; cu Russi'a, tractate de aliantia in 1710 si 1711; cu Austri'a mai multe conventiuni, din cari celle mai importante sunt: conventiunea de

estradiune din 1843, (conv. postale si telegraf. in 1868/9) si aceea pentru junctiunea drumuriloru de ferru din 1874. Si, in tote aceste casuri, Port'a nu numai ca n'a reclamatu contr'a acestoru acte de adeverata suveranitate, dera vedemu ca in 1588 insa-si Port'a recommenda pre ambassadorulu reginei Elisabet'a a Angliterrei suveranulu Moldovei. Se amintimu, cu acesta ocasiune, ca in textulu originalu allu tractatulu turco-russu de la Cuciuc-Cainargi, d'in 1774, suveranii Moldovei si Munteniei sunt numiti: *sovranii de due Principati.* Se adaugemu in fine, ca in negotiurile pentru pacea de la Carlovitiu, in 1699, Sublim'a Port'a a recunoscutu deplin'a independentia a Principatelor. Ca-ci, la essigentiile partiloru contractante, Austri'a si Poloni'a, dintre cari cea d'antãia cerea intinderea territorului seu pana la Dunare, pre candu cea d'a dou'a cerea Moldov'a. Port'a respunde, *ca ea nu potea se instrai, neze nimica din aceste territorie, cari nu fusese cucerite cu sabi'a, si cari, prin urmare, erau libere.* De atunci Austri'a a recunoscutu si ea acesta conditiune a Principatelor, pre candu se negotia pentru pacea de la Passarovitiu (1718) si candu ea repetã cererea de cessiune a Moldovei si Munteniei, motivandu-o pre acest'a ca Port'a otomana nu era „de catu protectorea era nu suveran'a acestoru doue Principate.“

Astu-felu findu situatiunea, in ceea ce privesce tractatele de commerciu, se pote sperã, ca marile poteri, cari au garantatu autonomi'a Romaniei, voru binevoit se sprigine drepturile salle pre langa cabinetulu din Constantinopole si ca acestu-a petrudendu-se de legitimitatea reclamatiiuniloru romane, in celle din urma nu se va mai oppune ca Romanii, se reguleze directu cu cine sunt in dreptu interesele loru comerciale.

Pre d'alta parte, conduit'a guvernului din Bucuresci, in ceea ce privesce fidelitatea sa pentru capitulatiunile cari lega pre Romani'a de Sublim'a-Porta, este cu totulu correcta si leale. Din câte aflaramu, resulta, ca nimeni nu se cugeta in Principate a turbura linisea Orientului nici ordinea de lucruri stabilita, bine intiellesu ca, din parte-le, omenii de Statu de la Constantinopole, trebue se recunoscã in fine, ca Romani'a e tierra independenta si autonoma, avendu dreptulu d'a se administra cumu intiellege ea si de a regula in libertate affacerile cari o privescu.“

micu in suprefacia de catu de pre pamentu, asiã dara si suprefacia lui va fi de 360 ori mai pucinu luminata de catu a pamentului.

De ora-ce Uranu e atãtu de departatu, scimu despre suprefacia sa numai atãta, ca ea e unu discu preste totu loculu in una forma de luminatu. Altu ce-va nu s'a potutu observa pana acumu, prin urmare nu scimu nece timpulu de rotatiune in giurulu ossiei salle. Atãta inse potemu affirma ca si ellu rotescu, si inca forte rapede, ca-ce betranulu Herschel a observatu la doua puncte oppuse — fiescu ca la poli — una turtitura insemnata.

Inclinarea eclipticeii la Uranu contine 90° adeca ca la pamentu aceea contine numai 23° 28'. Considerandu ca inclinarea acest'a reguleza anotimpurile, ni-potemu face idea despre durat'a loru pre Uranu. Pre intrega suprafacia sa stã sorele in decursulu annului de doua ori in zenitu. La inceputulu primaverei si allu tomnei va culmina cu equatorulu, era de la poli se va vedẽ numai in orizonte, candu apoi diu'e egala cu noptea pre intrega suprefacia. In data dupa aceea diu'a si noptea voru differi, si la inceputulu verei seau allu ernei sorele va stã in zenitul polului nordicu, resp. sudicu, si locitori de prelanga poli voru avẽ 42 anni de ai nostri continuu diu, resp.

Camer'a deputatoru Ungariei.

Siedinti'a I. de la 24 Octobru 1874.

Presied.; Bela Perczel, secretari: Szeniczey si Huszár.

Ministri presentii: Bittó, Ghiczey, Szapáry, Wenkheim, Zichy, Szende, Trefort, Pauler, Bartal.

Seor. Szeniczey citeste nunciulu regeicu pentru deschiderea sesiunii actuale.

Dupa acest'a Presiedintele saluta pre deputati prin unu discursu, in care desfa-siura totu odata agendele, cu cari trebue se se ocupe Camer'a in deursulu acestei sess.uni.

Ne mai fiindu apoi nemica la ordinea diliei, siedinti'a se redica la 11 ore si 1/2.

Siedinti'a II. de la 26 Octobru 1874.

Pres. Bella Partielu deschiede sied. la 10 ore.

Notari: Seniczey si Alg. Beóthy.

Ministri presentii: Bittó, Ghiczey, Szapáry, Pauler, Szende, Trefort si Zichy.

La ordinea diliei findu constituirea camerei se pucele la alegerea vice-presiedintiloru. Resultatulu voturiloru e: d'in 162 votanti Iosifu Bánó, deakistu, fostu vicepres. 102 voturi, br. Lud. Simonyi oppos. centrulu stangei, 45 v. Lud. Mociari, stang'a estr. 8 v. C. Torma 2 v. Al. Mednyánszky, 2 v. Dan. Irányi 1 v. si 2 siedule albe, prin urmare pres. enuncia ca Ios. Bánó e alessu v.-pres. I. — Se voteza pentru v.-pres. allu doile, resultatulu e: Carlu Torm'a 90 v., Vas. Tisza 45 v. Ales. Mednyánszky 10 v. si 5 siedule albe, prin urmare Carlu Torm'a e alessu vice-pres. II.

Pentru notari si questorulu camerei s'a votatu de odata, resultatulu scrutiniului este, ca si la acesta votare se realesera cei d'in sess. annului tr. adeca notari: Algernon Beóthy, Colom. Széll, Edm. Szeniczey, Carlu Tombaru (croatu), Frid. Wächter (sassu), Petru Mihali (rom.), Em. Huszár. Au mai capetatu si Etele Matolay (pre care oppos. voiã se-lu substitue in locul lui Szeniczey) 77 voturi. — Questorulu Lad. Kovách au fostu realessu cu 106 v. — Candidatulu oppositiunii Nicolau Iancovicu capetã 60 v.

Vicepres. Bánó multami in numele functionatorulu realessi pentru increderea ce li-s'au datu.

Pres. Perczel dechiara camer'a de constituita, apoi presenta petitiunile intrate in timplu ferieloru, anume: comit. Gömör pentru scutirea candidatiloru de professura de la servitiulu milit. — Heves si Solnocu-ester. representatiuni pentru imprumutulu d'in caus'a lipsei. Urbea Oradea-M. pentru desfiintarea camereiloru commerc. C. Zarandului in caus'a autonomiei municipali. — Distr. Haiduciloru ptru regularea incortelareii militariloru. — Urbea Satumare cere'ca

se se stramute acolo officulu comitatului acellu-a-si nume, assemene Heves si Solnocu-est. ca off. comitatului se remane pre viitoriu in Agria; — Zemplinu e ca se se sisteze diurnele inspectoriloru Treiscaune ptru modificatiunea art. de lege 42 d'in 1870 si art. 18 d'in 1871. — Urbe Casiovi'a sustiene adresa urbei Bartfeld contra incorporarii libereiloru cetati reg. Mai departe urmatoriele representatiuni: multe comitate ceru a se introducere obligatori'a assecuratiune in cont'a focului, assemene mai multe comitate ptru subtergerea diurnelor de a. deputatii absofora concediu, — mai multe comitate, in cari si Zarandulu, ptru modificarea §-lui art. de lege 40 d'in 1868, si a §-lui 143 Zarandulu si mai multe comitate ptru flintiarea institutiunii inspectoriloru scolecetrecerea affaceriloru scolari in competenciamunicipieloru. — Urbea Posoniu ptru inturarea modificatiuniloru facute de camboieriloru in proiectulu de lege relativu notariatele publ. — Urbea Seghedinu ptru arondarea comitatului Ciongradu cu redintia in Seghedinu. — Tote petit. au se voru transpune la comiss. de petitiile care se va alege. — Presied. face in curicaldurose panegiriculu repausatulu dep. Beniczky, carele le ta 1848, fiindu in sessiunile membru allu camerei, prin nelulu si purulu seu caracteru meritasse m'a generale si propune ca condolenti'a merei se se treca la protocollu. (Aprobuananima.)

Camer'a pucele la impartirea membriloru sei in sectiuni. Se numera 443 d'entre cari in I. II si III sect. câte 46, in IV—IX. câte 45. Resultatulu sortirei este:

In Sectiunea I. Stef. Kazinczy, Lad. Tisza, Max Falk, Lad. Kovách, Gab. rady, br. Ios. Vécsey, Nic. Kiss, Ge. Kondorosí, Lad. Korizmics, Em. Fest, Pa. Festetic, Ios. Kajuch, Ern. Simonyi, I. Tóth, Frid. Ördög, Frid. Harkányi, De. Majtényi, br. Gabr. Kemény, Ales. Muzas Lud. Kármán, Paulu Kálnoky, Alessiu K. bos, Stef. Majoros, Mich. Horváth, G. Ke. St. Keresztési, cont. Gvido Karácsanyi, Al. Horváth, Adal. Simonciciu, Lad. Makr Col Máriássy, Alb. Saxenheim, Adalb. Máriássy, Jul. Halassy, Edm. Kállay, Fr. Haller, Vasiliu Iurca, Adolfu Csányiszky, Ios. Zaitway, Ant. Boeriu, An. Mariássy, Ioan. Radocza, Alb. Gidofa Ios. Schuller, Aug. Tarnoczy, Urbanu S. Jul. Ragályi. — Dintre Croati.: Ios. Iuviciu, Ant. Labor, Mat. Mrazovicin, Miscatovicu.

In Sect. II. Ioan Maticiu, Iul. Schw. c. Bella Liptay, Fr. Deák, Mich. Kas. Ed. Zsedényi, Mich. Zmeskal, Mauru W. mann, c. Sam. Vass, Aless. Romanu Lad. Hunyady, Mich. Hunkár, b. Ios.

FOISIOR'A.

Urannu.

In departare de doua ori mai mare ca a lui Saturnu de la sore, affiamu ca unu altu corpu rotescu in giurulu sorelui, planetulu „Uranu.“ Ellu fu affiatu mai antianu de betranulu Herschel pre la an. 1781. Departarea media de la sore contine 402 milione de miluri, care spatiu l'ar percurge sunetulu in 275 anni, era lumin'a in 2 ore si 41 minute.

Uranu desemna in giurulu sorelui una ellipsa, carea e forte aproape de cercu; spre a o percurge are lipsa de 84 anni. Candu se affia in periheliu si aphelu e departatu de sore 378 resp. 425 milioane de miluri. Departarea media de la pamentu contine 397 milioane de miluri, si se pote vedẽ chiaru si cu ochii liberi. Diametrulu seu adeveratu contine 8200 miluri, asiã dara suprefacia pre de 21 ori, era volumulu pre de 99 ori mai mare, ca pamentului. Mass'a, e de 17 ori mai mare, prin urmare dessimeea de 6 ori mai mica de catu a pamentului. Callea in giurulu sorelui si-o percurge cu o eeleritate de unu milu pre secunda, cam de patru ori mai incetu de catu pamentulu. De pre Uranu se vede sorele de 360 ori mai

nopte. Dupa cumu vedemu, temperatur'a, vegetatiunea si lumin'a nu aterna de la departarea seau apropiarea cutãru timentu de equatoru, ci numai deca cutare parte are primavera, vera, tomna ori ierna. Ce natura voru fi avendu locutoriul lui Uranu, unde sorele appare de 360 ori mai micu, unde chiaru la amedia-di e intunerecu si unde frigulu ajunge la unu grad, carele ar' nemici cu totulu organismulu pamentului, assemene cumu si-petreu ei noptile celle de 42 anni, lassamu se si-le imagineze onor. lectori.

Mai susu amu amintitu, cine a descoperitu pre Uranu. Bode inse a affiatu, ca Flamstead inca l'a veduitu pre la 1610 si Mayer pre la 1756, dar' ambii lu-tienura de stea fipta, ca-ce nu potura observã nece una scaimbare in pusetiunea lui. Nu ne indouimu, ca si mai inainte va fi fostu veduitu dar' cumca e planetu, carele se misca in giurulu sorelui, ni-a spusu Herschel.

Neptunu.

De candu assiste pamentulu in form'a sa moderna, tote poporale s'au interessatu mai multu seau mai pucinu de astronomia; dupa poteri si impregiurari tote essaminara si studiara bol'ta cereasca. Sece trecussera de candu planetulu Saturnu formã confinie

sistemulu nostru solaru, si nimene nu getã ca acellea se estindu multu mai departe. Celebrulu Galilei are meritulu d'a fi deschis astronomiei unu campu mai vastu; inventatiunea sa epochala: telescopulu, s'a perfectatu totu mai tare si cu ajutorulu acestu — dupa cumu veduramu — Herschel la an. 1781 ni-arreta inca o data asiã parte de la sore pre Uranu. Dupa cumu recunoscutu ori-si-care corpu are sine in partea de a atrage pre celle alalte. Adavu-avendu-o in vedere astronomii, candu calculatu callea lui Uranu in giurulu loru, affara ca in callea acest'a se intornise abateri, a caroru causa nu o potenece de catu reduce la atractiunea planetaru amintiti; le pleni inse prin mima, deca la cei alalti planeti totulu s'a pot esplicã, atunci si abaterile observate in callea lui Uranu inca trebue se se esplicã, din fericire presupusera, ca pote din parte de Uranu se vã mai affia unu corpu ce- unu planetu, carele prin atractiunea malle conturba pre Uranu in callea sa.

Dupa cumu se scie, din toti matematiciloru matematic'a ajunse culmea, mai inalta. Mai la tote poporale affia câte unu spiritulu mare, câte unu geniulu, carui nume e scrissu cu litere neperite in istoria literaturii matematice; asiã afflamu la Italiani pre Galilei, la Anglii

Nicol. Maximovicu, Fr. Pulszky, Ales. Wniczky, Aug. Vizsoly, Fr. Domahidy, Királyi, Fel. Luxiciu, Ion. Kiss, Eug. Amersberg, Lud. Kiss, Lud. Ibrányi, Csemeghy, Carlu Cseh, Carlu Fabri. Stef. Eder, Ad. Érköy, Bela Lucaciu, Kassay, Em. Huszár. Géza Remete, Ciavolschi, Carlu Vargha, Carlu Rad. cchi, Stef. Domahidy, Frid. Eitel, Dion. zzy, Paulu Ordodi, Andr. Schmaue, Dulovicu, Mat. Onossy, c. Ferd. Nemes, Eöry, Ervinu Vladariu, — d'in croati u Tomboru, Lad. Modich, Leop. Schram Stecovicu.

In Sect. III.: Carlu Kerkápoli, Em. gici, Ales. Csanády, Lud. Mády, Frid. azer, Varnava Voinici, J. Galgóczy, Szombathelyi, Ales. Kiszelyi, Georgiu y, Petru Nemesiu, Aug. Nagy, Ant. ágch conte, Blasiu Orbanu, Sig. Milko. Aug. Decani, Ales. Máday, Vinc. gdanu, Lud. Deáky, Gavr. Ugron, Teleky, J. Lónyai, St. Ócskay, Paulu atagh, Joach. Muresianu, Ios. Bar. Ant. Becze, Col. Ghyczy, G. Lejtché. Juliu Oláh, Juliu conte de Károlyi, eu Prilesky, S. Dörr, bar. D. Prónay, Szmrecsányi, J. Földváry, L. Beöthy, Mangesi, Lad. Brezovay, Adalbert onu Wodiáner, J. Hajós, Mauru Brenberg, Ernestu Urbanovszky, Teod. Man. Franciscu Duca, Juliu Bagályi. Dintre ati: Petru Horváth, Dragutinu Mihailo. Marianu Derencinu, Juliu Urbanici.

In Sect. IV.: Mihaiu Kemény, Aug. hlich, Lud. Urváry, Árpád Kendeffy, br. Perényi, conte Juliu Csáky, Aciatiu öthy, br. Paulu Sennyey, Aug. Pulszky, B. Lónyai, Max. Úrményi, St. Patay, Horváth, Albert Benedikty, Lad. Hor. conte Em. Péchy, Aciatiu Barcsay, B. Stanesco, conte Jos. Zichy, Pa. iu Cosma, Juliu Boniczky, Ferd. er, Col. Zámomy, Atila Matolay, Ales. meny, Bela Lukácsy, Georgiu Bartal, Marx, Col. Radó, Georgiu Popu, M. l, Frid. Wächter, J. Paczoly, Juliu utz, Col. Simonfy, Lud. Sréter, Car. Zeyk, Zichy, Benedictu Sluha, Jos. Slávy, Pál, Balinte Tóth, Bela Goda, Ster. rove, Bal. Solymossy. Dintre croati: c. dolfu Erdödy, B. Kralyevici, Joanu Ro. lici, M. Horváth.

In Sect. V.: Algernon Beöthy, Lud. ratoni, Ant. Mocioni, Jos. Szomjas, Cséry, Paulu Somsich, Stef. Telesky, ma Siscovici, Stef. Nedeczky, Gavr. Ke. vich, Petru Matuska, Vilh. Löw, Ernest kici, conte Eduard Károlyi, And. Gáspár. ef. Csiky, Ant. Dobay, Car. Harkányi, Madarász, Milanu Diemitrievici, Car. lovici, And. Tavaszky, J. Vályi, Adolfu váld, Ales. Ernuszt, Col. Kardos, Em. bób, Car. Ötvös, Georg. Molnár, Jacobu nicher, Lud. Simonyi, Franc. Huchárd.

Newton, la Germani pre Euler, dar' nici la u populu nu aflămă cununa mai splendida la Francesi. Unde se se caute dara acellu u care se petrunda universulu se caute pre tiellu vagabundu de corpu cerescu, carele turba'pre Uranu in callea sa? Fora indoiela, numai in sinulu poporului francesu. Acestu ritu l'e castigatu natiunei salle celebrulu Verrier. Ellu si-propuse ca se resolve asta problema grea dar' gloriosa. Spiritulu acellu profundu s'a appucat si numai abaterile in callea lui Uranu a deter. natu loculu acellui planetu nevedutu si cunoscutu, ci numai presupus; i-a de. minatu cu unu cuventu tote caracteris. tele, si pre la an. 1846 in lun'a lui Au. gustu annunciă academie de sciinte d'in stu rezultate osteneleloru salle. Totu in ellu annu la 23 Septembrie comunică Le verrier acelle rezultate si astronomulu Galle Berolinu si lu-rogă se-lu caute pre bas'a celoru, ce i le-a impartesitu. Astrono. mulu Galle, curiosu de a vedé resulta. tu se si appucă si cu unu telescopiu forte u afflă inca in sér'a aceea, chiaru in celu determinatu de astronomulu francesu, planetulu de multi doritu si-lu si boteză cu numelu „Neptunu.“ Ce triumfu mai splen. didu pote seceră unu moritoriu? Care ramu de sciinteloru pote se ni presenteze asiă commentu despre perfectiunea sa, că ma-

Mich. Földváry, Paulu Molnár, c. Gedeonu Rádáy, Rudolfu Beliczey, Stefanu Bittó, A. Molnár Mich. Tormássy, Ant. Szabadhegyi Col. Bittó, Juliu Toszt, Aless. Csiky. Dintre croati: J. Zsivkovicu, Mauru Prooz, Gavr. Kiss, Ign. Brlici.

In Sect. VI.: Alessiu Popescu, Stef. Molnár, Lud. Dobsa, Col. Tisza, Jos. Pólya, Jul. Steiger, Lud. Lészay, Lud. Tisza, Aug. Baranyi, Stef. Ragályi, Bela Wodianer, Ant. Csengery, Teod. Halkevits, Aloisiu Degré, c. Franc. Berényi, conte Lud. De. genfeld, Andreiu Taray, Ant. Molnár, Toma Péchy, Petru Mihali, Josifu Vidliczkay Ales. Bujanóvici, conte Teod. Csáky, Bal. Császár, Lud. Mocsáry, Stef. Pissuth, br. Stef. Kemény, Mich. Bosanu, J. Po. povici-Dessanu, Jos. Jeney, Lud. Sző. gyényi, br. Gavr. Kemény, Ales. Bogyo, Eduard Lehoczky, Mihaiu Bartha, Varnava Dálnoky, Toma Vecsey, Georg. Joa. novici, Mauru Jókay, con. Em. Zichy, Ernest Daniel, conte G. Bánfy, Col. Tóth, Albert Czobol, Vinc. Brogyanyi. Dintre croati: Jos. Muzler, Franc. Quirinu, con. P. Pejacevici.

In Sect. VII. Car. Madas, Ales. Buda, Bela Tarnóczy, Lud. Balló, Lud. Papp, Ales. Buday, Dan. Irányi, Paulu Major, Car. Késmárky, Col. Boros, Vict. Otlik, Eug. Popovici, Car. Bobory, Bela Dániel, Car. Decani, Sig. Borlea, Lud. Takács, Jos. Guil, Franc. Bakcsi, Jos. De. dinsky, Juliu Petricu, Aciatiu Petrovay Juliu Gullner, Ignatiu Hajdu, Ed. Kubinyi, Viet. Lukó, Jul. Bömchez, Franc. Eder, Balint Majthényi, J. Balogh, J. Vajda, L. Kvassay, Ales. Mednyánszky, Jos. Lónyai, Dem. Bonciu, Sig. Bohusiu, Árpád Ku. binyi, Franz. Házmán, Viet. Istóczy, Sig. Ivánka, Ios. Boltizar, Ber. Szitányi, conte Em. Zichy, br. Ant. Baldácay, Ern. Hedry. Dintre croati: br. Aug. Brandau, Ivan Broncina, Ant. Iakici.

In sect. VIII.: Stef. Hegedüs, Em. Hodossy, conte Arthur Berthold, Em. Ivanka Paulu Businkai, Paulu Hoffmann, Ales. Gu. body, Greg. Petrubanu, Dem Horváth, Teod. Pauler, bar. Frid. Podmaniczky conte Sig. Bathanyi, Alb. Németh, Iul. Farkas, Sam. Várró, Lazar Costici, Balt. Horváth, Petru Cornovici, Iul. Horváth, Adm. Lázár, Al. Farkas Col. Széll, Ios. Hodossiu, I. Rá. tonyi, Stef. Silágyi Ern. Hollán, Ferd. Hor. ránsky, Eug. Péchy, Car. Szilvay, Nic. Földváry, Car. Stoll, Ios. Iust, Al. Nehre. beozky, M. Politu, Sig. Zmeská, I. Goz. manu. Desideriu Szilágyi, Aron Silády, Ludovicu Cipkés, Trajanu Doda Ign. Helfy, Iul. Szeppessy, Vinc. Babe. siu. Dintre croati: C. Arth. Nugent, P. Gersici, Dragutin Puszt.

In Sect. IX.: Eug. Sentspáli, Car. Hecs, Al. Nicolici, I. Uhlárik, Lud. Sala. mon, Car. Pogány, Lad. Csillag, Ac. Kál-

tematic'a in casulu acestu-a si in câte tote?!

Dupa ce s'a afflatu odata si planetulu allu 8-le, astronomii au si inceputu se-lu studieze, si d'in celle ce ni sunt pana acumu cunoscute despre Neptunu, insemnămă aici, că acestu planetu e de 30 de ori mai de. partatu de sore că pamentulu, potemu dice 621 milioane de miluri, luandú departarea medilocia. De la affierea lui Neptunu sunt abiá 28 anni, de aceea nu s'a potutu con. statá cu securitate timpulu, in carele si-per. curge callea in giurulu sorelui, dar' aprosi nativulu potemu luá 166 anni. Diametrulu seu adevratu contine 7,650 miluri, prin urmare suprefaci'a 184 milioane de miluri patrute, éra volumulu unu patrariu de bil. lionu miluri cubice. Venitoriulu ne vá pro. vedé cu date mai secure, ni va arretá si rotatiunea in giurulu ossiei, dessimeea atmo. sferi si tote celleallate caracteristico.

Cu Neptunu amu finitu descrierea super. ficiala a planetiloru d'in sistemulu nostru solaru, fora că se potemu constatá cu secu. ritate că dora aici se finesce imperiulu cellu vastu allu sorelui. Deca in mai multe secle Saturnu a formatu pentru noi acelle margini, si deca in decursu de vero 65 anni spiritulu omenescu a stramutatú acelle margini de trei ori mai departe, de ce se fia imposibile ca acelle se se estinda si mai de-

lay, Em. Tauschenfels, Ed. Horn, Aug. Tré. fort, Al. Havas, Aloisiu Trajesik, Nic. Sárý, Sz. Iancsáry, Al. Trifunác, Col. Iuszt, Mauru Palu, Nic. Iankovich, Car. Tolnai Gavr. Elek, Max. Iendrassik, conte Melch Lonyay, An. Bata, Vil. Tóth, E. Szirmay, Al. Iancsáry, Svetozár Miletici, P. Sent. miklósy, Al. Szentimrey, Guido Bausnern, Al. Almásy, Öd. Szenciczey, Ant. Hradsky, Ant. Szakál, Nic. Szaplonczay, conte Iul. Szapáry, Eug. Döry, Béla Szende, Dan. Szakácsy, I. Szemző, Ferd. Szederkényi, Car. P. Sztatmáry, Nic. Sztatmáry, conte Adolf Aponyi. Din partea croatiloru: Nic. Krsnyavy, Branko Ioanovici, Nic. Crestioi.

Dupa aceste presedintele arréta, că in intielesulu §-lui 98 din regulamentulu Ca. merei trebuie se se alegă cele 11 comisuni, cari au se se ocupe de examinarea diferiteloru agende obveniente. — Camera, dupa mai multe explicatiuni decide a se face aceste alegeri in siedinti'a de poimane.

Siedinti'a se redica la 1 ora si 40 minute.

Siedinti'a III. de la 28 Oct. 1874.

Presied. Bela Perczol, secretari: Sze. niczey, Mihali, Huszár.

Ministri present: Bittó, Ghyczy, Sza. páry, Pauler, Wenkheim, Trefort, Szende.

Presiedintele presinta Camerei com. municatulu Camerei Croate, prin care se face cunoscutu depunerea mandatulu a doi depu. tati si alegerea altoru doi in loculu loru. Dupa acesta presinta adress'a districtulu Cumaniloru si Iasigiloru prin care se cere detragerea diurnelor deputatoru absentu fára concediu si alta adresa totu din par. tea acostui districtu prin care se cere ama. narea punerei in aplicatiune a §-lui 13 din nou'a lege electorala; in fine presinta inca adress'a comitatulu Komárom, prin care se cere a sa regulá incuarterarea militiei prin o anumita lege.

Ed. Zsedényi presinta petitiunea Ciangailoru din Branu si passulu Buzeului situate in distr. Brasiovului, cari numera vro-o 16 mii sufflete de religiunea protes. tanta, prin care acésti-a ceru separarea loru de sub egemonia superintendentiei sassesaci din Sabiu, din caus'a multor nedrepta. tiri ce sufferu si incorporarea loru cu o su. perintendentia protestanta magiara, care ar fi mai invicinata.

Ant. Molnár presinta petitiunea reu. niunei functionariloru de Statu, prin care se cere imbunatatirea lefeloru.

Ign. Helfy presinta petitiunea comu. neloru Liszó, Surdu, Belezna si Bogata, cari ceru anesarea loru către comit. Zala; mai presinta apoi alta petitiune a industriailoru din Raba-Hidvégh, relativa la desfiintarea camereloru industriale.

parte? Ce e dreptu dimicu nu ne constringe se affirmămă, că d'in colo de Neptunu va mai fi ver unu planetu, dar' sciintiele inainteza cu pasi giganteci.

Inainte de ce amu trece la partea prin. cipala a sistemulu de atâte ori amintitu, afflămă că lectorulu interessatu a enunatiu asupra-ne veridictulu, că-ce amu trecut cu nepesare preste satellitiu celoru alalti pla. neti, dupa ce indata langa descrierea pa. mentulu ne amu opritu la trabantulu lui, la Luna. Dar' credem, că procedur'a no. stra va fi justificata, observandu aici, că mai aproape de noi, o cunoscemă mai bine că planetii si afora de aceea a sierbitu in câtu-va de commentariu la celle amintite despre pamentu.

Ceea ce potemu aminti aici pre scurtu despre aceli trabanti, resumemu in urma. toriele; Dupa affierea telescopiului, Galilei a descoperitu la Iupiter patru trabanti. Alti astronomi au affiatu apoi, că Saturnu are 8; la Uranu a descoperitu betranulu Her. schel 6, si Lassell 2, si la Neptunu a af. flatu éra-si Lassell unulu, pre la anulu 1847, éra altii astronomi sustienu a fi mai afflatu unulu. Toti acesti trabanti se misca in giurulu planetiloru — a focularieloru loru in câlli elliptice că si lun'a in giurulu pamentulu de la apusu spre resaritu. In gi. rulu ossieloru loru rotescu éra-si că

Tote aceste petitiuni se inainteza com. missiunei de petitiuni.

Se alegu apoi celle 11 commissiuni in. sarcinande cu examinarea si reportarea di. feriteloru agenda.

Dupa acest'a iea cuventulu ministrulu presiedinte si desfasiura program'a guvern. lui pentru sesiunea actuala.

Min. Ghyczy presinta apoi 12 pro. ecte de legi relative la urcarea contributiunei.

Votu separatu

allu subscrissiloru deputati in contr'a con. clusului majoritati adunarei scaunului Sa. biulu din 7. Octb.

Noi credem, ca intregu poporulu scau. nului Sabiulu unanimu dorese a se espi. me francu in cestiuona cea importanta pusa pre mé's'a acestei adunari, ca adeca cum voiesce ca a se arondá spre inlesnirea unei bune administratiuni pre viitoriu? Si ace. sta exprimere este depusa numai in votulu minoritatiu acestei adunari. De aceea ni se paru acelea cestiuoni despre convocarea si intrebarea Univesitatiu, despre sustionerea unitatiu fundulu regiu si crearea unei legi specialu pentru acest'a, sulevate in votulu majoritatiu, prin urmare si acestu votu cá superfluu, si inca necorespondentioru chia. marei acestei adunari, care prin concludulu adusu de majoritate se vede a-si ascunde autonomi'a sea sub autonomi'a altoru cor. poratiuni trase la dubietate.

In specie, ce se atinge de cererea ma. ioritatiu, de a se sustiené integritatea fun. dululu regiu de pana acum si a se aduce o lege deosebita pentru acestu tienutu; de-si recunoscem si noi, esistinti'a unor refer. intie specialu istorice ale locuitoriloru ace. stui tienutu, dependinte de secular'a loru li. bertate, pre cari le-au amintitu si relevatu adunarea romaniloru din fundulu regiu in programulu ei din 1—2 Martiu 1873 subscrisu de vro 11—13 mii locuitori si asternuta dim. preuna cu o representatiunela legislatiunea tierrei totusi acelea libertatiu nu pretinfiu unu territoriu deosebitu si o lege speciala, ci numai o respectare a loru in legea generale, carea dorim a estinde atari drepturi preste toti locuitorii tierrei in interessulu egalei indrep. tati, si cu stergerea ori-carui privilegiu, precum de atatea ori s'au promis prin le. gislatiune si inca prin legile din 1848 (art. VII. §. 5, alu Ungariei, art. I alu Transil. vaniei in fine art. 43. §. 10. din 1868).

Nu potemu consenti nici cu acea ce. rere, că se se asculte Univesitatea in ce. stiunea arondarei, pentru ca ea nu este in. trebata, pentru ca ea nu este nici a fostu ore candu-va o corporatiune municipala, carea ar' stá in unu atare necsu cu muni. cipiulu si i-ar' compete atari atribute facia de unu municipiu, precum este adeverat'a reprezentantia bunaóra a municipiulu no-

lun'a in unu timpu, carele e egal cu acellu-a de care au lipsa se-si percurga că. lile in giurulu planetiloru, pre cari i-inso. ciescu. Se intellege de sine că tote aceste misicari depindu de la masele planetiloru respectiv, asiá dara unele voru fi mai ra. pedi cá a lunei dupa cumu si masele pla. netiloru sunt mai mari seau mai mice decâtu a pamentulu. Tote aceste misicari se affia in manualele astronomice, assemenea se af. fla si departările (distantiele) trabantiloru de la planetii loru, de la pamentu si de la sore, cumu si diametrulu, mass'a si celle alalti elemente. Cumca fia care trabantu produce intunecimi de sore pre planetulu seu, si planetulu assemenea lu-intuneca pre densulu, éra-si e usioru de explicatu, dupa ce scimu că toti trabantii au insusiri ana. loge cu lun'a. Dar' tote aceste ni-ar' rapi spatiu prea vastu, vrendu se le analizămă separatu pentru fia care trabantu; de aceea ne marginim pre langa aceste si trecem, la partea principala a sistemulu nostru: Sorele.

(Va urmă.)

T. Ciotea.

stru, nici au exerciat Universitatea drepturi taitoriale in administratiunea municipielor fundului regiu, cari totu-deaun'a au fost autonome; mai departe, pentru ca nici art. diatalu 43. §. 10. din 1868 nu ordina a se intrebá Universitatea, ci numai „respectivii,” ca nu potu fi altii fara numai s'eu municipale singuratiche autonome (scaunele si districtele) s'eu populatiunea fundului regiu. Universitatea nu este competenta a eserece unu dreptu territorialu, carele compete numai poterii statului, si se efectueza din partea acestui-a cu concursulu municipielor lui. Unu atare dreptu allu Universitatii nu se va afá in nici o lege de statu fundamentala.

Nu potemu justificá cererea maioritatii de a se sustiene territoriu de adi allu fundului regiu si Universitatea si pentru aceea, cá-ci — precum s'au amintitu in genere in votulu minoritatiei — acelea institutiuni si au radecina in unele intemplari istorice si in privilegii, cari adi nu corespundu impregiarilor factice si recerintelor unei intentionate administratiuni bune, ba prin aceea totu-deaun'a s'au vatematu egal'a indreptatire a locuitorilor din fundulu regiu, precum mai pre largu au aretatu adunarea susu amintita din 1—2 Martiu din 1873, in representanti'a sea. — Sustinerea fundului regiu in starea de pana acum ar' fi unu regresu in tempurile teritorielor acoloru 3 natiuni privilegiate ale tierrei, si o totala ignorare a egalei indreptatiri basata in constitutiunea moderna a statului.

Avendu mai incolo inaintea ochiloru princip'al'a intrebare din emisulu ministerialu, carea singura ni stá inaintea ochiloru : ca cum este de a se aronda scaunulu Sabiului? respunsulu la acést'a lu dá singuru numai votulu minoritatii.

Suntemu de acea convictiune, ca scopulu unei bune si usiore administratiuni se pôte ajunge numai cu arondarea propusa de d-lu ministru de interne, si apoi prin esimerca cetatii Sabiului din municipiu.

Esimerca cetatii din municipiu este aici la noi o imperativa necesitate, carea provine din atari controversie essistente intre cetatea Sabiului si multe comune rurale, nascute inca din tempulu predominiei privilegiate a cetatiloru sasesci precum in alte parti ale regatului cu greu se voru mai afá. Cetatea Sabiului, carea in veci au facutu pretinsiuni assupr'a proprietatoriloru si venitoriloru multora comune rurale, in tote adunari municipale, unde se va tractá dupa legea municipala despre acelea venituri va jucá naturalminte rolulu unei partide pretensive, si va stricá armonia ce se cere la statorirea unei administratiuni favoritorie tuturor comunelor municipale. Anomalie si disproporitiunile ce — essistu pana adi intre cetate si scaunu, ca adeva : cetatea cu 19 mii locuitori se representa in adunarea scaunului totu cu atati membri, cati se tramitu de catra tóte comunele rurale, cu 70 mii, ca centumviratulu cetatii alege pre ampioiatii sei si totu-deodata ai scaunului, fara concursulu acestui-a, ca magistratulu cetatii insusi din sinulu seu esmito inspectori preste scaunu, cá toti acesti inspectori mai compunu magistratulu cetatii si sunt siliti a residé in cetate si nu in cerculu lor, unde caletorescu cu spese si ap'ra numai interesele cetatii si resp. alle Universitatii; tóte acestea si alte asemenea abnorme institutiuni au produsu conflicte intre cetate si comunele rurale, cari numai in dismembrarea cetatiei de catra scaunu se potu delaturá in interessulu ambelor parti. Pre langa acést'a cetatea Sabiului va avé intru sine prea multe affaceri alle salle proprie, cari pretindu si unu apparatus mai mare si mai complicatu si scumpu, in administrare, pentru care comunele rurale nu potu fi constrinse a contribui.

Altocum cetatea Sabiului, cá un'a dintre primele cetati alle tierrei are si interressu si poterea aceea de contributiune, de a se sustiene independinta de municipiu.

Scaunulu Sabiului de adi — essimendu-se cetatea Sabiului — nu va fi nici odata in stare a-si suportá spelese administratiunei salle din celle 10%, preliminaru in emisulu ministerialu.

O dovéda despre acést'a este starea lu-

crurilor de pana acum, precum arata bugetulu scaunului Sabiului din ann. 1873 acelu sub ./, din care se vede, ca de la anulu 1866 pana la 1871, pre langa totu succursulu datu de catra statu si anticipatiuni date de catra Universitate, totusi comunele rurale nu au potutu solvi nimic'a pentru spelese administratiunei, asiá incatu s'au facutu — de-si illegalminte — preste comune in 1873 unu atare aruncu de 16,212 fl. 60 cr. pre care acestea comune nici candu nu-lu voru poté plati, dér' nici nu-lu voru voi a-lu plati, cá-ci tóte acestea spele se ceru pentru ampioiatii alesi numai de catra cetatea Sabiului, de unde se vede si unu altu specifícu conflictu intre comunele rurale si intre cetatea Sabiului, carea face atari pretensiuni essorbitante si pre viitoriu assupr'a caseloru alodiali a comunelor rurale.

Déca mai luám in vedere inca si starea celoru 11 comune alle scaunelor filiali Talmaciului si alu Saliscei, cari facu mai pe diumetate dintre populatiunea comunelor rurale, a caroru casse alodiali suntu lipsite de orce venitu, ca-ci tóte veniturele loru curgu si adi inca in fondulu administratu de Universitate; déca consideramus si starea cea deplorabila a tuturor locuitorilor marginasi din scaunulu Sabiului, cari nu posedu nici unu pamentu productivu de lucru; apoi ne potemu face o icona chiara despre imposibilitatea acestui scaunu, de a-si suportá singura spelese administratiunei sale. Se punemu, ca contributiunea scaunului Sabiului este 200 mii si a cetatii Sabiului 100 mii.

Deci 20 mii cu greu voru ajunge spre platirea tuturor ampioiatiloru municipali prevediuti in legea municipala art. diat. 52 din 1870 si spre suportarea tuturor speleselor administrationali. Apoi intentiunea regimului, ba a ori-carui patriotu trebuie se fla, cá din celle 10% se se acopere spelese administratiunei, ca-ci-a passu la alte 10% este numai unu semn de neajunsu.

Suntemu mai departe datori a luá in privre si municipiele celle mize invocate, asiá pre allu Mercuriei, Noerichului si Sas-Sebesiului de câte 11—12 mii de locuitori pre cari le recomanda d-lu ministru a se incorporá cu scaunulu Sabiului, si fara a face mai departe calculu, ori-cine va fi convinsu, ca acelle mize municipiis, fa-care pentru sine nici odata nu voru fi in stare d'a-si suportá spelese administratiunei, cá municipie deosebite; dér' nici nu va poté recomandá cineva, ca d. e. municipiulu Mercuriei se aiba si se-si sustiena unu intregu corpu de ampioiati, pre cum trebe se-lu aiba ori-ce municipiu mare dupa legea din 1870. Si deca esistintia acestoru mize municipie este absolutu cu nepotintia, ore ce are a se face cu elle? Ore nu cere imperativ'a necesitate, cá acelle se se adauga la scaunulu Sabiului in giurulu caruia sunt situate?

Deci credemu, ca ori cine va fi convinsu, ca votulu minoritatii este pre deplinu justificatu, candu recomanda intrunirea tuturor acestoru municipie, spre inlesnirea administratiunei politice si imprumutate ajutorie, incorporandu-se la acestu municipiu allu Sabiului si comunele invocate din comitate, cari naturalmente graviteza la Sabiu.

Speramu, ca ministeriulu regiu va luá in considerare parerile si motivele nostre, pre langa cari remanemu supusi.

Sabiu in 7. Octobre 1874.

(Urméza 41 subscrieri). „T. R.”

Sinodulu diecesanu in Ghierla.

D'in câte au transpiratu, mai numai prin epistole private, despre celle petrecute la sinodu, impartesfmu urmatoriele :

Domineca in 25. Oct. dupa S. liturgia Pr. SSa Ep. *Michailu* deschise sinodulu. Atátu discursulu câtu si programm'a agendeloru d'in partea ordinariatului se voru publicá la timpulu seu. — Domineca ser'a se tienú confertintia spre a se intiellege deputatii a sup'r'a cercului de activitate a sinodului, li-se comunicá programm'a care se dede unei commisiuni insarcinate a

veni cu reportu a sup'r'a ei. Dorintia generale a deputatoriloru espressa in sinodu este: organisarea administratiunei besericesci prin reactivarea sinodoloru parochiale, protopopesci si diecesanu. — Acestu sinodu de organisare va terminá agendele salle in septeman'a curr. si actele lui se voru subterne regimului spre approbare. Ni-se scrie cá armonia si buna intiellegere au domnit intre membrii sinodului, ceea ce este de neapreperata trebuintia, precum si judecata matura, seriositate si moderatiune spre a se poté pune temeielu pre care apoi lesne se va poté redicá edificiulu autonomiei besericesci. — Dorulu de sinode dusse la adunarea de la Ghierla si patru ospeti destinsi d'in intelligenti'a mirena si beser. de la Oradea-Mare, anume: DD. Arteni *Siarcadanu*, inspectoru scol. (preutu) Ios. *Romanu*, adv. Ios. *Ardeleanu*, adv. V. *Catoca* si Ion. *Aniatu*, cari fusera admissi a luá parte cu votu consultativu. — Cu staruintia indefessa romanii gr. catolici inca voru ajunge a se bucurá de autonomi'a besericesci lor.

Essercitiile de tomna alle ostirei romane.

Am arretatu in altu nr. cá la concentrarile armatei romane au fostu reprezentate mai multe poteri europene prin delegatii loru militari, insa-si Port'a au afflatu cu calle a fi si ea reprezentata prin 2 officiaru mai nalti, spre a deminti astfeliu acelle faime surde respancite despre incoredatele relatii ce ar essiste intre Port'a si Romani'a d'in caus'a cetatiunei de independintia relativu la inchierea tractatelor commerciali.

Reporturile aparute in dítuariile straine a sup'r'a essercitiiloru ostirei rom. sunt destullu de magulitorie si noi suntemu convinsi cá acelle nu sunt lingusfiri, ci addeverate atestate despre abilitatea si desteritatea militariloru romani.

Amenuntele serbatoriei in care se distribuira flamurile, cetitorii nostri le voru vedé in articl. ce publicámu aci dupa dítuariulu „Press'a.”

Concentrarile annuale prevediute in legea din 1872 si manevrele celle mari militari sunt, precum s'a potutu vedé din faptu, scól'a cea mare si utile atátu pentru armat'a permanenta câtu si pentru armat'a teritoriale compusa din cetatenii osteni. Terr'a intréga a pipaitu fructele si aplaudatu cu inim'a palpitáundu de bucuria in trei anni d'a rondulu progressele acestei desceptári a spiritului militarescu, a iubirei de disciplina si devotamentu a fiiloru ei pentru organisare militara intinsa si seriosa care reamintescu timpii de barbatia si gloria a strabuniloru nostri. Manevrele militare sunt in adevéru scól'a cea mai utile si indispensabile pentru armata si natiune, câmpulu cellu mare de essercitie, de desfasurarea capacitáti officiariloru, de emulatiune, de imbarbare si de correctare a gressieiloru; in fine esamenulu generale si ocasiunea pentru armata de a se cunoáce pre sine, de a se perfectoná progressandu din annu in annu, si cástigáundu ast-fel incredere in sine si in viitoriu.

Care Romanu nu a simftitu inim'a sa palpitandu de bucuria si de mandria nationala, cându a vedíutu annii trecutú defilandu prin Capitala acelle mii de osteni intruniti cu iutiela si voiosfa pre campulu de arme si demonstrandu cá sunt gat'a ori candu a respunde la appellulu patriei? Cine a assistatu dil-lele. trecute si n'a simftitu viua bucuria in faci'a acellui spectacolu maretu si misicariloru imponente si instructive militare, pre cari chiaru strainii le-au apreciatu, pre camplele intinse si accidentate de pre malulu Ialomitiei si ácellu-a allu Colintinei intre Banéss'a si Plumbuit'a, unde insusi Domnitorulu se afá in capulu celloru 18,000 de ostasi romani din armat'a permanenta si teritoriale?

Cine nu a fostu transportatu a díndu bubuitulu tunuriloru si privitu acellu campu de lupta si de evolutiu militare, in acei timpú de vietia nationala, cându Domnii nostri se gatí totu de-a un'a gat'a in fruntea ostiloru adunati pentru aperarea tierrei?

Ceea ce ni-a facutu fôrte placu impressiune este simftimentulu mili rescu ce s'a desceptatu in natiune, in rea ce s'a vedíutu in inima întregéi populatiuni pentru armat'a romana Domnitorulu ei.

Serbarea impartirei drapeloru noue la tóta armat'a concentrata si filarea, ce au avutu locu, ieri la 14. camp'a de la Banéss'a, a fostu cea placuta ocasiune spre a constata acésta.

Ieri, in adevéru, avú locu cea frumosa serbatoru nationala cu care inchaiatu acestu síru de serbatori es numescu concentrarea annuala a armatei romane.

Populatiunea capitalei asteptá impacienta acea dí frumosa spre merge se vedea pre fii predilecti ai tierrei intruniti din tote anghiurile, pre mindu din man'a Domnitorulu drapellele celle noue, bine-cuventate de Capitu Besericesci nostre nationale.

M. S. Domn'a cu domnele de onore mergeá in trassura, si M. S. Domnitorulu, in uniforma de generalu, merge callare urmatu de unu stralucitu statu majoru. Candu sosira in altmille loca acolo, gasira intrunita armat'a pre immensa campia si mfi de trassure diecimii de mii de omeni ce asteptau remonía impartirei drapelorulu si filarea. De la intronarea M. Salle Caru in 1866 nu se mai vediusse multu de poporu atátu de mare.

Dupa terminarea officiiului divisi de cátra Prea S. S. Metropolitu Primu mate, assistatu si de mai multi Prea Episcopi, Ms. Domnitorulu a distribuitu drapellele celle noue, atátu legniloru de infanteria câtu si cellorulu cavaleria, in presentia a 18,000 soldatulu si a officeriloru romani, si in facia officiorulu superiori tramissi de Poteri, si immense populatiuni a Capitalei, ce nu mai vediusse unu asemenea impasantu spectacolu sub sórele Romani care pareá cá stralucesce in acea dínu multu ca totu de a un'a.

Dupa distribuira drapelorulu uráriloru animate alle soldatoriloru, a imputu indata defilarea armatei pre camp'a de la Banéss'a, care a tinutu multu de 2 ore.

Ast-felu concentrarile se termina intr'o adevérvata serbatoru, cum calla nu a mai vedíutu de la 1866.

Ultimulu actu allu acestei manevre serbári este ordinulu de dí, ce lu publicamu la valle, datu cátra tota armata de cátra Domnitorulu.

Acestu actu respira in altu patriotismu, demnitate si vigore in catu este inima de Romanu care se nu trassara la citirea lui.

Ecca ordinulu de dí cátra tota armat'a alu M. S. Domnitorulu :

Ostasi,

Pentru a trei-a ora voi ati sciutu respundeteti la apellulu ce vi-am facutu.

Ati dovedítu din nou, cá nu s'a atenuat din anim'a Romaniloru virtutele militare strabuniloru.

Radimata pre voi, Tierra pote pasi in credere spre viitorulu ei.

Ostasi, Vi multiumescu la toti preuna.

Asta-di veti primu steagurile celle simboloru unei noue organisari a Armatei. Elle nu mai sunt semnele escluse ale singurei armate permanente, prescu alle vechie, ce se voru pastrá de acum unu sacru depositu. Steagurile celle natiunii infatisieza tote elementele poterii militare intreg'a Tierra sub arme.

Voi ve veti aduná pururea in giuramentu lor candu voiu avé trebuintia de voi,

Complementu la nr. 73 allu „Federat.“
cursulu an. 1874.

dovedi in ori ce intemplant, ca cuvintu „Onore si Patria“ inscriste pre elle sunt adancu incise in inimele vostre.

Ostasi,

Jurati, ca veti, appera totu deauna a acestegari si ca veti fi gat'a a ve gertiati'a pentru Tierr'a vostra, a carei paza onorea si drepturile ei vi este incredinta sub aceste semne!

Datu in Bucuresci in 14. Octobre, 1874.

Carolu.

Legeri la Congressulu bes. gr.
or. d'i Sabiu;

In archidiecea se alessera deputati laici: I cercu (Salisce) Eli'a Macellariu si Dr. Mitru Racuciu, in II cercu (Sabiu) Iacobu Log'a si Petru Rosca; in IV cercu (Agria) Ioanne Tecontia si Ioanne Zacharia; XVI cercu (Clusia) Petru Nemesiu si Ofilu Hossu; in XV cercu (Hatiegu) Dr. Ioanne Borci'a si Nicolau Petrovicu; in XIII cercu (Abrudu) Ioanne Candrea si Moise m'a; in III cercu (Sabesiu) Dr. Stefanu Urariu si Ioannu Boijitia; in XII cercu (Ghigu) Ioanne cav. de Puscariu, (alu doinescifrabilu); in cerc. VIII (Zarandu) Iosifu Hodosiu si Gherasimu Candrea. Cerc. X. (Hondolu) Simeonu Piso si Sana Piao.

In cerc. Brasiului; Dr. Ion. Mesiot'a, gim. si Di'amande Manole comerc. In cerc. VI. Nicol. Mihaltianu, si Ion. Galu, bii protopopi. In cerc. VII Teod. Vrasiu, preutu.

In dieces'a Aradului:

I. In districtulu consistoriului aradanu. Cerculu Aradu, Ioane Popovicu Desanu; Radn'a, Ioane Belesiu; Gial'a, Vagu Paguba; Chisfne, Alessiu Popovicu; Iria: Ioanne Moldovanu; Ienopolea (Boroene), Iosifu Popovicu; Buteni, B. Stane; Halmagiu, Sigismundu Borlea; Bircisiu constantinu Lazaru; Chisetu, Paulu Rotariu; Gova Georgiu Fogarasiu, Ving'a V'ncen-Babesiu; Temisior'a, Dr. Paulu Vasiciu; Gatu-Comlosiu, Georgiu Gataiantiu; din ra: Iosifu Belesiu, Petru Chirilescu, Constantinu Gurbanu, Ioanu Groz'a, Georgiu Iatinescu, Ioannu Tierranu si Meletiu Ghiciu, toti protopopi.

II. In districtulu consistoriului coordina allu Oradei-mari. In cerc. Oradei-molau Zigre; Tinc'a: Antoniu Mocioni; Iosifu: Ioanne Pogu; Beiusiu: Parteniu m'a; Vascon: Fasie, Beliu, Georgiu Drin. Din cleru: Ioanne Metianu, vicariu episcopu; Simeonu Bica si Petru Sabou.

Blasiu, *) 30. Sept. 1874.

Astfelu steteau impregiarile cu Bretter candu de alta parte unulu dintre arendarii morei din Petrisatu, care ca unu abbas inter Vacas primise ellu asuprasa se reducerea detorita a gatului de acolo, cocotel'a platinda in 2/3 parti de cei doi companisti ai sei, adeca R. prinandu ap'a de pre m'ora: a facutu mare na pre aici cumca acumu se pote vede atu catu de tare a ruinatu Bretter mor'a Petrisatu; in care urmare in un'a din ele inceputulu primaverei, petrecutu de sectorele silv. chiaru Pr. S. Sa Metropoliu in persona a essitu la faci'a locului a se convinge.

Io n'am incursu in totu lucrulu, nu deressu, nu m'a intrebatu nemine in privintia-i, am auditu de ellu numai dupa amplantu.

Omeni'a lui Bretter si cu acest'a n'a gatatu progressu in departare de catra. Iati mai multu regressu in apropiare ellu.

Saplic'a pentru prelungire de terminu de de cautione i-s'a reindrumatu; pentru au s'a aflatu cu callo, ca pentru una calitate possibilu facia de ellu, se-si ven. Consistoriu manile, care precumu apusu nu stetea in bunu renume.

*) Vedi Nri preced. Red.

Chiaru pre acestu tempu M... rivallu lui Bretter, incepuse a propaga ca in privintia gatului morei din Blasiu este una mesura comitatense inca neesecutata, de care io mai inante n'am ayutu nice un'a sciintia positiva, neavendu despre acea actaete, — ba a fostu si essoperatu, de officiulu administrativu locale i-a venitu demandare de la Cottu pentru siliroa lui Bretter se scobora gatulu de locu; ce acestu officiu cu atata nepipaire (!) a implinitu, decatu care nu se potea mai mare; demandandu adeca lui Bretter, ca in 8 dille sub incungiurare de essecutiune se scobora gatulu la mesura, — ce a fostu impossibilu; ca-ci ploile ambla, imal'a era enorma, pentru care nu se pote aduce materialulu din padure, ap'a morei era de totulu mare, ce facea impossibila lucrarea in ea, — mai consuma si facerea liniei ferrate tote poterile lucratore, candu de alta parte scoborirea gatului recere asi'a dicandu lune intregu, si tempu mai favorabilu.

Bretter necagitu, a venitu la mine cu decisiunea officiulu administrativu, ca se; ajutu; i-am respunsu: ca mie nu mi-se cuvine a me mesteca in acellu lucru, pentru-ca un'a data sta cumca se audu forte multe gialbe pentru ap'a, ce se tauesce deasupra gatului; chiaru in gradina Metropolitulu inca a devenitu nesuferibila; deci de si vedu, ca incatu la tempu aru ave cuventu: dar' io nu afu de cuvintiosu din parte-mi a lucrati neci intr'o forma intr'acolu, ca se se impedece macaru si pre unu minutu scoborirea gatului, chiaru si d'in respectulu gradinei Metropolitulu; ellu inse se se ajute cumu se va pote, ca-ci si alti advocati suntu destui.

Bretter a mersu, a recursu in contr'a decisiunei officiulu cercuale; creditulu si omeni'a lui si mai aprope de O. in locurile datatore de tonu.

Pre la inceputulu lui Aprile, fiindu eu absentu in lucruri officiose, m'am reintorsu numai dupa vreo cate-va dille, candu audu forma de unu ventu, ca Ven. consistoriu s'a togmitu cu M. si P. morari d'in Turd'a de mare renume in privintia morei de la Blasiu.

Camu a dou'a di vine la mine Bretter cu Rossmann, si incepu a se gelui ca M. totu sapa sub ei, si acumu consistoriulu aru fi si datu mor'a la nisce Turdeni; si ca pre ei forte tare i dore, ca au spesatu o gramada de bani cu legarea gatului, ca se nu-lu duca ap'a si pana ce aru scade se-lu pote slobози mai giosu.

Io li am respunsu, ca nu sci unu nimicu, pre vorbele de pre utilia n'am indatenatu a da nimicu, neci a me lua dupa acelea: li promitu inse; ca de mi-se va cerc opiniunea, acea nu va pote suna altoumu, decatu, ca mora de la Blasiu numai cu cea de la Petrifalu la o alta o afu de a se pote lua de la arendatori; pentruca caus'a (contractuala spre a se pote declar' contractatulu loru arendatitiu de mullu d'in partea Consistoriulu, aru fi acea mai deaprobe, ca n'au datu cautione stipulata in tempulu prescriesu, dar' ce neci cei de la Petrifaleu n'au facutu; si intre impregiurari asemenea, se cuvine se se mesure cu mesura asemenea.

S'au dussu satisfacuti, si lingusindu-mi pentru promisiunea de imparzialitatea din parte-mi, ba mai dicandu, ca nu cum-va ore cumu numai ei se devina compromissi prin intrigele lui M.

Acest'a totu nu o voru pute nega; cellu putienu nu credu ca aru pote jur' contractariulu.

La 22. Aprile mi-se imanuza din partea consistoriulu Estrassulu No 526.—1871. a Protocollulu, in care d'in mai multe motive grave pentru arendatorii morei d'in Blasiu mi-se demanda ca de cum-va, basatu si pre contractulu arendatitiu afu de posibilu abdicerea arendeii fara amanare se si passiescu intru effectuirea ei.

Am chiamatu pre numitiu arendatori la mine si li am datu de seire, ca acumu nu mai potu ignora lucrulu luarei morii de la ei; au clatitu din umeri.

Io netainundu ca trebuie se opinezu si abdicerea arendeii morei d'in Petrisatu din acellu-a-si motivu contractuale, — si audindu despre acest'a si arendatorii morei din Petrisatu: dintre acesti-a mai vertosu

R. si M. au venitu la mine geluindu-se, ca la lucrurile togmirei si reducerei gatului de acolo numai ei doi au spesatu, — si preingriati, ca opiniunea mea se va primi: mi-a cerutu sfatulu: ca ore cumu s'aru pote mantui de una asi'a mare perdere?

Io sciundu acum, ca Turdienii au prospecte ca voru capeta mor'a de la Blasiu, carii promisesse ca voru mai pune inca dune pietre prin ce se va redica tare valoarea morei, si ca loru numai putienu padure li trebuie la sustienerea gatului, — fiinduca ei au ore-ce maiestria deosebita la legare de gaturi era de alta parte vediendu ca mor'a de la Petrisatu trebuie abdissa numai d'in motivu contractuala pusu; ca-ci arendatorii acestei mori altcumu nu steteau in renume reu; prin urmare nevediendu-mi se de impossibilu, ca Turdienii se pota capeta si mor'a din Petrisatu pre langa orece conditiii mai favorabili pentru fondulu proprietariu, pre intregu acellu tempu, pre catu aru ave mora d'in Blasiu mai vertosu cu respectu la giurustarea padurei, din care de la inceputulu anululu pana atunci, precumu se vede d'in Protocollulu Provisoratulu Dominiulu metropolitanu de pre an. 1871. si cerussera si se dedessero a) pentru mor'a din Petrisatu 520° seu totu atatea carra mari de nuelle, 3 grindeie, 400 masselle, si era 12 carpini pentru masselle, 7 lemne pentru funduri de valuri, 16 lemne pentru lopetielle, lemne pentru 4 rote din laintru, si 4 de apa, si 96 lemne a 3°-4¹/₂° lungu pentru repararea canalulu; b) pentru mor'a din Blasiu 180° nuelle, 200 dbe de brancharie de ghiacia, 200 lopetielle, 400 masselle, 30 burice, 20 funduri de valu, 60 pociumpi, 2 lemne mai mari de stegiaru; si la curerea acelloru-a si arindatori totu pentru acasta mora din Blasiu, in siedintia provisorala din 16. Apr. sub Nr. 103. se mai assignassera lemnele de concu si de colaci la 4 rote de apa, 55° nuelle, si 120 pociumpi a 1°-2° lungi; — dar' care assignare provisorala, din caus'a notei ce i-s'a facutu in loculu competente cu occasiunea revisiunei hotaririloru provisorali d'in acea siedintia in urmatorele cuvinte: „se nu se grabesca cu estradarea, potendu intreveni mai mari inlesniri, carii trebuiescu accelerati, a remasu apoi neespedita: i-amu consultatu pre R. si M. se marga la Turd'a, si se se asseceure de a pote deveni de subarendatori a Turdeniloru in mor'a din Petrisatu, — apromitiendu-le a merge totu deuna data: si io cu ei, de me voru duce in spesele loru.

S'a intemplatu; in Maiu 5. si 6. am fostu in Turd'a; unde io m'am dussu nu pentru treba lui R. si M. ca scopu, ci de a vedu, ca ce feliu de omeni sunt acei Turdeni la vetr'a loru, ce avere, ce creditu au? carii au fostu facutu pre aici asi'a mari promisiuni; ca-ci in fine la tienerea acestoru duoe mori, ba si numai acellei din Blasiu, se receru poteri materiali considerabili; in capetu am mai voitu se si formuleze acei omeni offertulu loru, — decumva dupa cercetare premissa la Cartea funduaria, voiu afia de consultu a da facia cu ei; — pentruca ei numai promisiuni neformulate facussera.

Dupa debateri mai indelungate si cu intrevinerea uniu advocatu de acolo, pre care si-lu chiamassera Turdienii intru ajutoru facia de mine: le-am scossu offertulu formulatu in privintia preluarei ambeloru mori; si R. si M. inca s'au assecuratulu de a pote remane in Petrisatu de subarendatori pentru casu.

Turdienii au stipulatu in offertulu loru obligatiunea lui pentru ei numai pana in 2. Iuliu, — pentruca Ven. consistoriu insistea si pretindea cu tota poterea, ca, — spre a incungiurati desdaunariile, cu a caroru pretindere amenintia comun'a Blasiu si Vez'a pentru apele, ce le casinga gatulu de la Blasiu, si li strica hotarulu, si spre a se scurge si ap'a din gradina metropolitana, — gatulu inca in aceea-si vera nesimtitu se se reduca, — si nu mai multu numai la mesura, ce era prescriesa de la comitatu, prin urmare cea pentru Bretter, in intielesulu contractulu lui, singura obligatoria, — ci la alta scundime mai mare ca adeca se nu mai remana ape teuite deasupra gatulu delocu (ca-ci este de sciutu, ca gatulu mori din inaltimea lui de atunci, in inties-

sulu decisiului comitatensu, — precumu Bretter et comp. au fostu incunosciati si din sesiunea Provisoratulu Dominiulu Metropolitanu tienuta in 9. Ianuariu No 1. — avev se fia scoboritu cu 2' era spre a pote fi scurse apele de deasupra, precumu a staveritu Ingenieriulu cottulu chiamatu mai tardu anumitu spre acestu scopu prin V. Consistoriu, se recerea un'a scoborire de 3' 6"); si Turdenii afirma, ca de nu li-se pred'a mor'a mai tardu pana in 1-a Iuliu, atunci ei scoborirea n'o potu duce in deplinire in 1871.

Io in 12. Maiu, cu Nr. 1241 cons. am prezentatu Veneratulu consistoriu offertulu Turdeniloru formulatu, si totu atunci sub Nr. 1243 am opiniunatu la Nr. 526. ca fiinduca nice arendatorii din Petrisatu n'au depusu cautione: afu de conformu dignitatii Veneratulu Consistoriu, ca in impregiurari essemenea contractuali, se se measure cu asemenea measure pentru arendatorii ambeloru mori; deci deca este se se abdica estoru din Blasiu, se se abdica si celloru din Petrisatu; — caus'a de abdicere a statu ca fapta afar: de tota dubietatea.

In 13. Maiu sub Nr. 1243. opiniunea mea s'a primitu, si s'a primitu si offertulu Turdeniloru cu unele stramutari, si mie mi-s'a datu inviare se-si chiamu a sta gat'a, pre candu se-va prelua mor'a.

Venindu aici Turdienii occasionalmente in Maiu 16. m'am interessatu se-si appucu mai deaprobe in privintia materialulu, despre care numai am totu auditu de la ei ca loru li-trebuie putienu, — dar' inca precisatu n'a fostu, — catu va se fia acellu putienu; am luat deci cu ei protocollu, in care li-am cerutu declaratiunea obligatoria in privintia materialulu de padure, ca apoi se nu pote cere mai multu; dar' la acesta frangere de pane a essitu in fine (cuniulu din saccu) afara, ca loru inca atata materialu li-trebuie, catu va fi de lipsa; pentruca n'au voitu a hotari catulu in cifre.

Devandu astfelu in curatu cu Turdienii, ca in urma si ii suntu intogma cautatori de folosulu loru ca si altii, si pote numai vorbele li-suntu mari si promisiunile, — folosulu fondulu apoi sci-lu Ddiu cumu va fi; era de alta parte, ca ceru ca ei se platessa pre 4 anni numai cate 5000 fl. si pre cei 2 anni din urma 5500 fl. ce se vede a fi un'a differentia de 2000 fl. pentru fondu in 6 anni, — era ca mor'a de la Petrisatu voiescu a o prelua numai cu catulu de 2700 fl. pre tempulu pana in 31. Decembre 1873. la catu au fostu obligati si cei de mai inante, si de acole incolo pana aru espira tempulu arendeii loru pentru mor'a din Blasiu, pre annu numai cu cate 3000 fl. — punendu de motivu, ca de voru mai pune 2 pietre in mor'a din Blasiu, atunci trebuie se scada venitulu morei de la Petrifaleu; si mor'a din Blasiu in fapta la Bretter et Comp. pana in 31. Decembre 1873. era elocata cu cate 5500 fl.; era pentru mor'a de la Petrisatu, care numai din caus'a reducerii gatului stipulatu contractualmente a fostu mersa (!) pre acesti 3 anni numai cu cate 2700 fl. a fostu prospectu, ca redussa cu gatulu, de la 1874. Ianuariu 1, incolo se marga mai scumpu, precumu si este mersa (!!) pentru acestu periodu cu cate 3500 fl. — tote acestea apoi era se se desdauneze cu inca 2 pietre, ce promiteau a mai pune in mor'a din Blasiu, carii se remana acolo dupa ei, — despre carii nice nu se chiaru provedea inante ca cum voru succede, — si ce in fapta eoca aru fi constatu 3500 fl.: — acestea impregiurari m'au indemnatu se mergu la Rss. D. Cipariu ca Administratoriulu Fondulu Vasilitanu, a tien si cu Ds'a un'a consultare in privintia, ca ore aru fi oportunu si consultu a scote pre Bretteresci din mora, seu nu; cu atatu mai vertosu, ca acumu adussera Bretterescii si Cautiunea de si inca nu deplina si nu limpedita.

De unde a urmatu, ca ddo 20. Maiu Rss. D. Cipariu si-a substernutu un'a parere in scriesu, in care arreta in 8 puncte cumca pentru ce afla a nu se pote lua mor'a de la Bretter et comp. — si totu in acea-si di s'a presentatu si cererea mea de reasummere cauza ddo Maiu 19. in 3 colle am insirat motivele pentru sustienerea Brette-

resciloru si contr'a sustinerii lor, toté, câte numai am cugetatu; din carii mi-am formulatu propunerea, ca nepotendu me convinge despre acea, că ore aru fi mai bine să se preieie mor'a de la Bretteresci seu nu: sumu silitu a recurge la axioma politico-economica „qui habet tempus habet vitam“; deci să se sustiena statulu quo, adeca să se dee pace pana una alta fostiloru arendatori. Ipsissima verba corerei melle de resumere de praes. 20. Maiu 1871.

(Se va continua).

Brendusianu.

VARIETATI.

(Premiati) Societatea acad. rom. d'in Buccuresci in siedinti'a publica a sesiunii gener. de estu-timpu, au decernutu trei premie pentru celle mai bune trei traductiuni d'in classici lat. si greci, puse la concursu. Processulu verbale lu vomu publicã la rondulu seu, era acum facemu cunoscuté numele celloru trei premiati: DD. Aug. Dim. Laurianu (fiulu), Dobrescu si Dimitrescu, toti trei profesori in Romani'a lib.

(Processulu magiarisãrei.) Diariile magiare necontentu buccina, că tendintiele magiarisãrei puse in aplicare cu-o incordata desvoltare de fortia, arãta pre fia-care di efecte din ce in ce mai salutare, astu-feliu, că celu multu preste unu deceniu in Ungari'a nu va mai esiste decât o nationalitate si limba: cea magiara. Noi, carii nu ni-amu indoitu meci odata despre ratecirea acestei pareri, pentru că pre de o parte amu crediutu cu taria in forti'a consciintiei nationale a nationalitatiloru, pre de alta parte n'amu recunoscutu si neci nu recunoscemu in elementulu magiaru calitat-a de a poté amalgamisã, — écca ce illustratiune gasimu adi tocmã in foile guvernamentale magiare despre buccinat'a inganfare a apostoloru magiarisãrei: „Diariulu“ Debreczen“ publicasse o nota, prin care denunçiasse, că preotulu Hoffmanu din comun'a magiara Balmaz-Ujváros a instruitu pre poporeniã sei, că să nu-i mai permitta a face serviciulu divin in limb'a magiara. Fia cu acesta asseritiune totu in acela-si diariu membri episcopiei bisericiesci din acea comuna, (toti unguri, cu numele cele mai ungueresci) au datu urmatoriulu respunsu forte caracteristiciu: „nu preotulu, ci noi inasi-ne amu adussu decisiunea, că in comun'a nostra serviciulu divin se nu se mai tiena in limb'a magiara, deoracé la noi asiã ce-va nu-a fostu si neci că vroimu să se introduca in usu!“ — Ei, cumu vi place mariloru apostoli ai magiarisãrei? Nu este asiã, că pana ve turmentati că nebulni, că să puneti man'a căte pre o oie ratecita din turmele nostre, din alle vostre perdeti cărduri intrege? Amara lectiune pentru voi, dar fara 'ndoiela binemeritata!

(In processulu de pressa) Franciscu Koos, contra Franciscu Longinu-Hossu, pentru unu articiu publicatu in „Gur'a Satului“ sub titlu „Istori'a Valachiloru“ de Fr. Koos, etc. Curtea juratiloru constituita la Aradu, in 24. Octobre a. c. Au condemnatu cu 10 voturi contr'a 2. pre junele romanu la 1 luna de reclusiune, 100 fl. spesle processului, 5 fl. onorariulu in terpretelul si 50 fl. muleta (globa). Appertorulu insiunã recursu de nullitate. Credemu că intelligenti'a rom. d'in Aradu si d'in alte parti va succurge junelui literatu rom. spre a-i inlesni platirea summei dictate a supra-i.

(Multiamita publica). Subscrisulu petrusu de sentiulu recunosciintiei pentru marinimosulu ajutoriu capetatu de la marele meccenate Pr. SSa Ioanne Olteanu Eppu rom. de Oradea-mare, care in cercustarile materiale nefavoritorie ce le aveamu, prea gratiosu s'a induratu a-mi applacidã pre ann. scol. 1874/5 unu stipendiulu de 100 fl. adeca una suta fl. v. a. prin care fapta nobila mi-a facutu possibile continuarea studiiloru incepute; pentru care binefacere marelui demnitaru si liberalului prefatu vinu a esprime profund'a mea multiamita. B-pest'a, 30 Pectob. 1874. Demetriu Kóvári ascult. an. II. facult. medic.

(Petrecere cu dantiu) va arrangiã

junimea romana d'in Sabiiu, in diu'a a legerii Metropolitului, in sal'a Ospetãrii la „Imperatulu rom.“ — Inceputu la 7 1/2 ore ser'a. — Offerte marinimose se primescu cu multiamita in folosulu cabinetulu de lectura allu junimei din locu. — Sabiiu, 12/24 Oct. 1874 — Pentru comitetulu arrangiatoriu: Dr. N. Ollariu, R. Popea. — NB. Domnele si domniorele sunt rogatè a se presentã in toleta de promenada.

Incunosciintiare.

Adunarea convocata la Sioncut'a-mare pre dillele de la 4. si 5. Novembre, a. c. st. nou, spre consultare pentru infiintirea gimnasiulu rom. — se amana d'in caus'a convocariu sinodulu diocesanu gr. c. ce se tiene in ultimele dille alle lunei curr. la Ghier'a, unde se affla presenta cea mai mare parte a intelligentiei nostre mirene si clericale. — Noulu terminu de adunare pentru scopulu maretu allu infiintiarei gimnasiulu se va face cunoscutu la timpulu seu.

Sioncut'a-Mare, 23. Oct. 1874.

Paulu Dragosin,
presied. comitetulu.

Sciri mai noue.

Brussela, 26. oct. Diariulu „Nord“ deminte fãim'a, că Franci'a sub anumite conditiuni ar' fi promissu a spriginii politic'a guvernulu rusescu cu privire la oriinte; apoi dechiara ca Rus-si'a nu v're de câtu se sustiena pacea in Oriinte.

Constantinopole, 26. oct. Austri'a a insciintiatu Port'a, la 21. l. c., că va inchiãia conventiuni comerciale cu principatele dunarene, considerandu inchiãiatu incidentulu escatu in acesta privintia; Germani'a si Russi'a asemenea dechiarara Portei, că aproba parerile Austriei, fara de a spune inse, că elle inca voru inchiãia asemenea conventiuni.

Carlovetiu, 28, oct. In sied. de astadi a congressulu serbescu Massimovicu a presentatu elaboratulu comisiuni in obiectulu statutulu electoralu metropolitanu; apoi se incuviintia reprezentatiunea pentru aprobarea statutulu congressulu, cetita la pertractarea de vineri. Eri si asta-di se resolvira mai multe propuneri neinsemnate.

Berolinu, 28 oct. Pertratãrile diplomatice cu Port'a, in obiectulu tratatelor commerciale alle Romaniei, promitu successu favorabile.

Würzburg, 28 oct. Kullmann, care e inchisu aici, canta si ride tota diu'a. Mama-sa a moritu eri in cas'a smintitoru. Aoperatoriulu lui Kullmann, Gerhard, si-va basã aperarea pre neimputabilitatea inculpatulu, fiindu acést'a o bola familiaria a Culmanesciloru.

Constantinopole, 28 oct. Comandan-tele milit. d'in Scutari a plecatu la Podgoriti'a, pentru a sustiené ordinea si a pedepsí pre culpabili. Comisiunea investigatoria — in care fu provocatu a se representã si Muntenegrulu — este compusa. Pan'acum s'au si facutu mai multe arestari si s'au tramissu intariri de trupe in tienuturile de la fruntarie, pentru a impiedecã turburãri ulterioare. Representantii diplomatici de aici n'au partentitu parerea, că consului straini inca se iãe parte in comisiunea investigatoria.

Londonu, 28. oct. Identitatea lui Nena Sahib (capulu insurectiunei din 1858 devenitu in man'a engleziloru,

cari v'reu acum se-si resbune) inca nu s'a constatat.

Vienn'a, 30. oct. Pcessulu contra lui Offenheim se va incepe nesmintitu la 30 novembre inaintea unui juriu extraordinariu, a càrui sortire se va face pre la mediulu lui noembre.

Würzburg 30 oct. Procesulu lui Kullmann se terminã; juratii (cãror'a li se puse numai una intrebare) dechiarara pre Kullmann vinovatü pentru incercarea uciderei, contra principelui Bismark. — Dupa acestu verdictu procurorulu propuse pedepsa de 15 ani de carceru; era tribunalulu judecã pre Kullmann la carceru (inchisore, robia) de 14 ani si pierderea drepturiloru cetãtienesci.

Carlovetiu, 31. Oct. In sied. de eri, la art. VIII. d'in statutulu, — prin care se recunoscè Domnitoriulu dreptulu ne-restrinsu d'a confirmã pre metropolitulu — Mileficiu au presentatu una propunere care tinda a restringe dreptulu de confirmare. Contr'a acestei propuneri vorbira cu resolutiune eppulu Zivcoviciu. deputatii congres. Branovaschi, Maximovicu, refer. scol. si Radovicu. — Cassapinovicu inca vorbi contr'a, formulã inse propunerea in termini mai moderati. Dupa acest'a se infaciãia commissariulu reg. Hueber si dechiarã că nu admite neci una propunere ce ar' tinda a margini dreptulu de confirmatiune allu Domnitoriulu. — In urm'a acestei dechiaratiuni Metropolitu inchise siedinti'a. — In sied. de asta di, dupa ce Cassapinovicu retrasse propunerea sa, propunerea comisiuni fũ primita cu eclatante majoritate si estumodu statutulu electoralu se terminã. — Luni se va tiené ultim'a sied.

De la Sabiiu, a fara de formalitate deschiderii congressulu elect. nu ni-a sositu, pana la inchiãierea diuariulu, neci una scire mai noua. Verificatiunile se paru a intardiã actulu alegerii.

Chiaru in momentulu candu era se se puna foi'a sub teascu, ni sosit sci-rea, că alegerea metropolitulu se va face domineca la 11 ore d'in di, deci, ca se potemu câtu mai currendu impartesí cetitoriloru nostri resultatulu alegerii, amanaramu pre diu'a urmatoriã scoterea diuariulu.

Domineca ser'a ni sosira doue telegramme identice cari de si date in Sabiiu mai in acellu-a-si timpu, — adeca un'a la 2 ore 30 m. alt'a la 2 ore, 50 min. — totu-si la Redactiune fusera presentate numai la 7 ore ser'a, ceea ce se splica usioru prin marele numeru de telegramme ce se voru fi speduitu cu acesta ocasiune, mai adaugandu-se si cunoscut'a irregularitate si intardiãre a servitiulu telegraficu d'aici in distribuira telegrammeloru private.

In fine eccã resultatulu alegerii, precum acestu-a se prevediüsse mai d'inante:

Scire Telegraf. partec. a „Fed.“

Sabiiu, 1 Novembre. Data la 2. ore, 30 min. d. m.

Pop a su alessu metropolitu cu 64. voturi, contr'a Popea cu 40 voturi.

Alta scire data la 2 ore, 50 min. ni comunica acellu-a-si resultatulu.

Romanii, fara osebire, voru primil

cu placere si deplina satisfactiune acest scire imbuccuratoria, urandu inaltu Archiereu multi anni cu fericire! spre binele besericei, allu natiunei nostre allu patriei.

Locu deschisu pentru afface personali etc. *)

Epistola deschisa Dlui Redactore allu diariulu „Albina.“

Buteni, la 9/10. 1874.

In foi'a „Albina“ No. 69. a. c. Redactiunea cu privire la darea de sèma a Dl. deputatu Dem. Bonciu, face d'in acelu dupa draga-i placere, unu estrassu in cãtre altele d'ice, că articiulu meu, in metulu socotelei mai susu amintite, cu atãt mai vertosu nu-lu pote publicã, pentru este subscrisu de unu „unguru.“ — am'a intrebü eu pre d. Redactore allu „Albina“ — ore totu-deaun'a dupa nume racterisedia dsa nationalitatea unoru-a altoru-a? de este asiã atunci dsa midreptulu d'a-lu caracterisã si eu: că dsa numele „Babesch“ dsa este „gidovu.“

Eu inse, că sum romanu, me provoã la famili'a Beltechiãna cea latita si avertatu romana din Bihãri'a, de unde m'au tragu si eu originea.

Cu atãt'a am fostu detoriu Dlui Bãsiu redactorulu „Albinei.“

Ludovicu Beltechi
tutor. orf. si percept. oppidani
Buteni.

Concursu.

Pentru ocuparea postulu de invetiãtoru ressa la scol'a de fetitie arrangiãta cu si a II. Classa in oppidulu Sioncut'a-mare districtu Cetatei-de-Petra se publica concursu cu terminu pana la 15. Decembre a. c. calend. nou.

Platã fixa este 400 fl. v. a. in bani gasiti — 40 fl. bani de quartiru, 15 fl. scripsisticu si lemne de focaritu.

Doritõriile de a ocupã acestu postu sunt invitate a tramite recoursele loru biinstruite càtra sãnatulü scolariu din oppidulu susu numitu inzestrate in sensulu oronatiuniloru reg.

De la concurrente se poftescè:

1) Ca se fia absolvitu cursulu de parandia la vre unu institutu de creãde de invetiãtorese.

2) Sciintia limbii romane, magiare germane.

Sioncut'a-Mare, 25. Octobere, 1874.

Georgiu Miculu,
primariu Oppidanu.

Concursu.

Pentru ocuparea postulu invetiãtoru la clasa 1-a a scolei nou zidite comunali Siusanovitiã comitatulu Temesianu se schide prin acést'a concursu pana la 7. oct. 7. nov. a. c.

Emolumentele suntu 300 fl. leafa anca 4 orgie de lemne. afara d'acést'a locuinã libera in edificiuulu nou scolare cu gradã de 600 □° si folosirea unei livedi de jugere. —

Doritõri d'a ocupã postulu acestu-a sunt avisati recoursele lorü cu testimoniulu de calificatiune si atestatu de moralitate pana 25 oct. 6. nov. a. c. subscrisulu scolarulu comunali in Siusianovitiã post'a ultima scõtesu a le tramite.

Limb'a propunerei e cea romana.

De la scaunulu scolare comunali Siusanovitiã la 23. sept. 5. oct. 1874.

Stefanu Bocsi
presiedintia.

*) Pentru publicatiunile de sub acesta rubrica nu primesce respunderea decâtu numai facia cu jura de pressa.

Red. „Fed.“

ALESSANDRU ROMANU

Propriet. edit. si red. respundiet.